

Communio

LIBERALKATOLSK KYRKOTIDNING NR 4 2010 ÅRG 42

Pris 30:-

Jesu födelse, målning av den nederländske konstnären Gerrit van Honthorst

Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning om att hela världen skulle skattskrivnas. Det var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius var ståthållare i Syrien. Alla gick då för att skattskrivna sig, var och en till sin stad. Och Josef som genom sin härkomst hörde till Davids hus, begav sig från Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad Betlehem, för att skattskrivna sig tillsammans Maria, sin trolovade, som väntade sitt barn.

Medan de befann sig där, var tiden var inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärgen. Luk.2:1-6

Biskopens spalt

Jag håller i "pennan" i början av Advent den inledande perioden av vårt kyrkoår. Och därför vill jag börja med att önska er alla ett gott nytt år - ett gott nytt kyrkoår.

Sina historiska rötter har adventsfirandet i julfastan, en fasteperiod som likt påskfastan var 40 dagar lång och därmed omfattade sex söndagar. På 1000-talet fick julfastan benämningen "Advent" och tiden sattes då till fyra veckor. Advent liksom den stora fastan, påskfastan, utgör en förberedelse inför en stor högtid.

Advent kommer av latinets *adventus* och betyder ankomst.

Traditionellt i kyrkan är advent alltså en tid av fasta, förberedelse och väntan inför firandet av Jesu födelse.

Mitt i adventstiden den 13 dec firas Lucia.

Förr inföll den 13 dec och Luciadagen under årets allra mörkaste dag, vid vintersolståndet. Genom förskjutningen vid införandet av den gregorianska kalendern blev lucianatten inte längre årets längsta natt utan vintersolståndet/midvinter inträffar nu i stället 21 eller 22 december. Lucia är en av de få högtider i de skandinaviska protestantiska länderna som kan kopplas till ett helgon: Sankta Lucia, skyddshelgonet för Syrakusa och som dog på 300-talet. Men vår tradition med en ljusbringande kvinnogestalt kan ha sitt ursprung i en hednisk ljusgudinna.

Som jag nämnde förut är traditionellt advent en tid av fasta, förberedelse och väntan. Fast så mycket av fasta har vi inte kvar i vår tradition annat än den liturgiska färgen.

Förberedelse för – vänta på? Det kan man undra när vi ser oss omkring, särskilt då vi är i något köpcenter. Vilken ankomst är det som vi förbereder oss för?

Det verkar som om det är Tomtens ankomst och att Guds Son får vänta lite i skymundan – då det borde vara tvärt om.

Det vi ska förbereda under Adventstiden, det är inte allt det vi har runt omkring oss. Utan det är i stället oss själva som vi ska förbereda, så att vi är beredda och kan ta emot, Kristi närvaros ljus, inom oss, vid dess ankomst, och så genom att sprida det, kan få detta underbara gudomliga ljus att också lysa i våra medmänniskors hjärtan. Kristi ljus födelse i allas våra hjärtan, vilket är julens mysterium.

Advent med dess fyra veckor är förberedelse tiden inför julens mysterium. Den liturgiska färgen är lila som är symbolen för just förberedelse och renande. Förberedelse och renande inför det stora mysterium som vi snart skall få uppleva vid julen.

Bereden väg för Herren är ju en gammal kär adventspålsalm.

Bereden väg för Kristi intåg i ditt hjärta.

Det är ju inför Hans födelse – Hans närvaros ljus - i våra hjärtan som vi förbereder oss.

Vi ska nu inte tro att vi klarar av det på fyra veckor. Hur lång tid det tar, det vet vi inte. Men det vi vet, det är, att vi varje år blir påmind om att bereda vår väg.

Eller man skulle kunna uttrycka det så, att vi varje år blir påmind om att ge bränsle åt Gudsgnistan inom oss.

Vi är ju alla skapade till Guds avbild, och som sådana har vi alla inom oss en liten låga från Guds brinnande eld. Jag brukar likna den vid en stödlåga i en fyr.

När en kran eller ventil öppnas strömmar gasen ut och tänder fyren med hjälp av stödlågan. Fyren lyser då för fullt för att visa sjöfarare vägen, och för att varna för grynnor och grund.

Advents förberedelse tid syftar till att vi skall lära oss att öppna våra egna inre ventiler för den Helige Ande, så att Kristus kan födas inom oss. Det vill säga, gudagnistan inom oss kan tändas och bli till en brinnande eld för att hjälpa våra medmänniskor att finna sina rätta vägar i livet.

I alla kyrkor har de olika söndagarna rubriker, teman eller huvudtankar. Dessa kan skilja sig åt från samfund till samfund. Det gemensamma under advent är att de ska bidra till att förbereda oss inför Kristi ankomst.

I vår kyrkliga tradition är huvudtankarna för de fyra söndagarna under Advent: Urskiljningsförmåga, Självförlömmande, Kärlek och Rätt handlingssätt.

De kan liknas vid fyra steg eller fyra trappsteg, som vi måste ta för att nå den första mysterieporten som är födelsens port.

Fyra trappsteg som också kan symboliseras genom de fyra ljusen i adventsljusstaken som successivt tänds för att vid julen kulminera i ett hav av ljus.

För att kunna vara en fyr eller vägvisare för våra medmänniskor, måste vi ta till oss Advents huvudtankar och lära av dem oavsett vilken kyrklig tradition de kommer ifrån. I vårt fall - Urskiljningsförmåga, Självförlömmande, Kärlek och Rätt handlingssätt.

Man skulle kunna sammanfatta de dem så här:

Då vi lärt oss att skilja på gott och ont och vad som är väsentligt och oväsentligt, skall vi glömma oss själva och helt arbeta i Kristi tjänst, för att i kärlek till våra medmänniskor göra goda gärningar.

Må det bli ett måtto för oss alla - ett måtto inte bara den julen som vi har framför oss utan alla kommande dagar.

Låt oss helt och fullt arbeta i Kristi tjänst, för att i kärlek till våra medmänniskor göra goda gärningar

+Sten-Bertil

Eviga Ord, Guds enfödde Son,
lärl mig sann storsinnet,
lärl mig att tjäna dig på ett dig
värdigt sätt,
så att jag ger utan att räknä,
kämpar utan att akta på sår,
arbetar utan att söka vila,
offrar mig utan att vänta annan lön
än medvetandet av att ha uppfyllt
din allraheligaste vilja.

Bön av Sankt Ignatius av Loyola

Den kyrkliga klädedräkten

Det vita linnet

I förra numret av Communio skrev jag om Kassocken. Det långa fotsida plagg som är gemensamt för alla som tjänstgör i kyrkan; allt från altartjänaren till biskopen. Vi fortsätter nu med det första av de lager som tydligt markerar att bäraren utför en särskild tjänst. Det vita linneplagg som bärs över kassocken av samtliga tjänstgörande, men som ser lite olika ut beroende på rang och funktion i gudstjänsten.

Dessa linnekläder, som samtliga bärs över kassocken har historiskt sett utvecklats ur samma romerska plagg som kassocken. Den ena har utvecklats till ett vardagsplagg med mörk färg som kan bäras även utanför kyrkan, de andra har utvecklats till ett plagg som bärs över sin kusin kassocken och enbart vid gudstjänst eller kyrkliga handlingar.

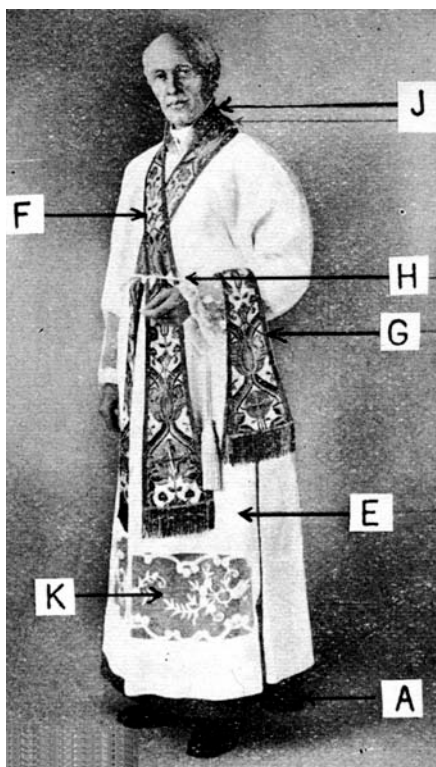
Det vita linnet i sig har en symbolisk funktion. Vitt linne symboliserar renhet och oskuld. Att linnefibren dessutom kommer från växtriket och inte från djur är ytterligare en symbol för renhet. Det har förekommit att även hampa använts för tillverkning av de plagg som behandlas nedan men detta förekommer sällan numera.

Alla de linneskjortor som används i kyrkan har ett gemensamt ursprung. De har utvecklats ur den vita linnetunika som var den vanliga klädedräkten för alla romare, både män och kvinnor, vid den tid då kristendomen blev accepterad inom romarriket. Den romerska tunikan kunde ha olika längd, allt från fotsid till att den slutade något över knät, och den bars oftast sammanknuten om livet med ett skärp. Ärmarna var inte särskilt vida och i allmänhet raka.

Alban

Alban är det liturgiska plagg som i sin grundform mest liknar sin föregångare. Alba betyder bokstavligen vit. Den är fotsid och i allmänhet rak i sin skärning. Ärmarna är tillräckligt vida för att passa över kassocken och raka. Alban bärs alltid sammanknuten om livet med en snodd eller gördel kallad cingulum (*lat. cingo = omgjorda sig*) som är tvinnad av linne eller silke. Den är oftast vit men kan även vara i liturgisk färg. Biskopar får bära cingulum tvinnat av guldtrådar. Cingulum har ytterligare en funktion, nämligen att hålla stolan (det band i brokad eller silke som ligger över axlarna) på plats för diakoner, präster och biskopar. Cingulum har i Sverige fått den något humoristiska vardags-

benämningen *alba-tross* (tross = rep, tågvirke).

A = Kassock, E = Alba

Under medeltiden uppstod i vissa delar av Europa seden att pryda alban med vackra broderier runt manschetterna och ovanför fällen på fram och baksidan. Detta ledde till att man ibland istället besatte alborna med ett rektangulärt stycke vackert tyg av brokad ofta i samma tyg som de liturgiska överplaggen var tillverkade i. Denna typ av besättningar på albor kan fortfarande ses i trakterna kring Milano i Italien där man bevarat stora delar av sin medeltida liturgiska särart. Under barockens inflytande valde man att istället för dessa besättningar i brokadtyg göra infällningar av vacker och kostbar spets. Alban fick spetsmanschetter och olika typer av spetsbesättningar sattes på albans nedre del. Detta ledde till den romerska typen av albor som mot slutet av 1800-talet och början av 1900-talet kunde bestå av mer spets än linnetyg. Den typ av alba vi använder i Liberala Katolska Kyrkan har spetsmanschetter och rektangulära infällningar av spets (ca 40 x 20 cm stora) på albans fram och baksida motsvarande de medeltida brokadbesättningarna. Alba bärs endast av subdiakoner, diakoner, präster och biskopar och normalt endast när dessa ska tjänstgöra vid altaret för att fira

mässan. Alban bärs alltid täckt av ett liturgiskt överplagg beroende på bärarens rang och funktion i den aktuella gudstjänsten.

Under alban bärs alltid ett speciellt plagg över axlarna som kallas amictus eller halslin. Det består av en rektangulär linneduk med vidhörande snoddar som gör att plagget binds fast runt bälten. Den har en tillhörande krage sydd i brokadtyg som utvecklats på samma sätt som de brokadbesättningar på alban jag skrivit om. I äldre tid lades denna duk över huvudet på prästen som sedan tog på sig alban och alla övriga plagg över denna med huvudet fortfarande täckt med amictus som en huva. Denna sköts inte tillbaka förrän prästen nått altaret varvid den broderade remsan eller vidsydda brokadstycket bildade en vacker krage runt prästens nacke. Numera syns inte linneduken och kragen fyller enbart ut stycket mellan prästens hals och alban för att inte den underliggande kassocken skall synas. Amictus har emellertid en rik symbolisk betydelse som jag skall återkomma till senare i artikelserien.

Surplice

Under medeltiden utökades antalet böner och gudstjänster och de många timmarna prästerskapet var tvungna att spendera i uppvärmda kyrkor under långa och kalla vintrar medförde att man var tvungen att fodra sina kläder med varma och tjocka pälsar. Men över dessa var man fortfarande tvungen att bära den symboliskt viktiga vita klädnaden. Man sydde därför i kilar i linneskjortorna både i livet och i ärmarna vilket ökade rymden och rörligheten så att de lätt kunde tas på och bekvämt bäras över de varma pälsfodrade kläderna. Surplicet (*lat. super pelliceum*, bokstavligen = "över pälsen") föddes. Plagget förblev länge utan prydnader i form av broderier eller spetsbesättningar och det är i denna form som vi i LKK använder det. Surplicet blev det liturgiska plagget som blev utmärkande för prästerskapet som tjänstgjorde i koret men som inte utförde någon altartjänst. Idag används det på samma sätt. Plagget når till strax nedanför bärarens knän och har god vidd både vid fällen och i ärmarna som räcker till bärarens handleder och har formen av en strut. Plagget bärs aldrig med cingulum.

Forts. sid 4

Den Kyrkliga Klädedräkten

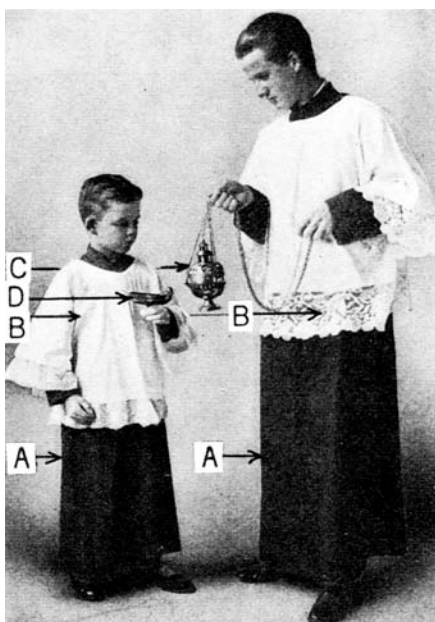
Forts från sid 3

A = Surplice

I strikt mening skall surplicet enbart bäras av prästerkskapet och de som mottagit ordination till *ordines minores*² men vanligtvis används det även av de som tjänstgör som altartjänare utan sådan ordination.

Cotta

A = Kassock, B = Cotta

De som tjänstgör som altartjänare, allt från barn som hjälper till i koret till vuxna altartjänare, men inte mottagit ordination till *ordines minores*¹ bör egentligen bära en cotta.

Utseendemässigt är det en mycket förkortad version av alban med 5-10 cm bred spetsbesättning runt armlut och vid fällen. Plaggets armar når strax nedanför bärarens armbågar och längden är till höften. Det bärs likt surplicet aldrig med något cingulum knutet runt livet.

Plagget förväxlas ofta med surplicet (och även rochetten) både i praktiken och i litteraturen. Detta till stor del för att man inom den romersk-katolska kyrkan under barocken började besätta surplice med spets och cottan och surplice både i form och funktion flöt ihop.

¹ *Ordines minores*, eller som de ibland med en engelsk benämning kallas *minor orders*, är benämningen på de lägre vigningarna klerk, dörrväktare, lektor, exorcist, akolut och subdiakon som föregår vigning till det tredelade kyrkliga ämbetet (diakon, präst och biskop).

Rochetta

Den fjärde typen av linneplagg som används i Liberala Katolska Kyrkan är rochetten vars namn på svenska är rökclin (av tyskans *röcklein*). Denna skall inte förväxlas med vad man i Svenska kyrkan kallar rökclin vilket egentligen är vad vi i LKK kallar ett surplice (detta syns tydligast på vidden i plagget och vidden i armarna). Eftersom vad i Svenska kyrkan kallas rökclin är ett annat plagg har vi i LKK valt att använda den mer internationella benämningen rochetta.

Rochettan används i Liberala Katolska Kyrkan enbart av biskopar; i Romersk-katolska kyrkan används den även av andra högre prelater.

Den är till sin utformning en slags variant av cottan men har betydligt bredare spets. Spetsen är ofta mer än 40 cm bred och ofta mycket kostbar. Plaggets armar som likt albans är raka och inte särskilt vida har breda spetsmanschetter och når ner till handlederna. Plagget är normalt så långt att fällen slutar strax ovanför eller i höjd med knäna. Spetsen vid manschetterna är fodrad med eldrött silkestyg. Rochettan används av biskopar istället för surplice. Inte heller detta plagg bärs med någon form av gördel knuten runt livet. Rochettan bärs aldrig utan något plagg som täcker det åt mindstående delvis.

D = Rochetta

I Liberala Katolska Kyrkan har man sedan starten varit influerad av den liturgiska rörelsen i England vid förra sekelskiftet och både den form av surplice och alba vi använder oss av är varianter av vad man då ansåg vara gamla engelska modeller.

Om man ser på linnekläderna i allmänhet är det enbart alban som behållit sin ursprungliga längd och fortfarande når ner till anklarna.

De övriga plaggen är kortade så att de flesta inte går nedanför knäna. En förklaring till detta är att alban enbart bärs av de medlemmar av prästerskapet som tjänstgör vid altaret vid firandet av mässan. När man tjänstgör som diakon eller subdiakon eller är celebrant vid mässan knäfaller man bara några få gånger. De som "assisterar i koret" som det heter, knäfaller vid många fler tillfällen och under längre tid både vid firandet av mässan och vid andra gudstjänster. För att minska risken att det rena vita linnet skall smutsas ner vid knäfall och minska slitaget framförallt på dyrbara spetsbesättningar kortades längden.

Vad som ursprungligen var en typ av fotsid tunika med ärm har idag utvecklats till flera distinkta plagg som anpassats

Forts. sid 8

Konsten att lyssna

Om man frågar människor om de är bra på att lyssna, så får man ofta ett jakande svar, men när man går närmare in i ämnet, så upptäcker man att personen i fråga inte har riktigt förstått vad man menar med "lyssna".

De flesta tycker att de lyssnar till varandra i ett samtal, men det lyssnandet är mycket ytligt, och när det gäller att riktigt lyssna till något som berättas av någon – riktigt lyssna in – så visar det sig att lyssnandet har sina brister. Många gånger blir det nog så att man visserligen lyssnar, men inte med hjärtat.

Att riktigt "lyssna" på en medmänniska är något helt annat. Vi har ibland reträttbesökare här som kanske är i verkligt behov av att någon verkligen lyssnar och tar till sig det som berättas, inte tar det som en vanlig berättelse utan förstår att ta berättelsen till sig och sedan behålla den inom sig. Då är det inte många som verkligen kan lyssna. De gånger jag har pratat med folk om detta med att kunna lyssna, så har jag ofta fått till svar: "men du som för det mesta babblar, du kan väl inte lyssna så!" – men det är just det fina i kråksången – att det kan jag!

Många är de berättelser som jag fått ta del av och sedan diskutera med berättaren och kanske komma fram till någon form av lösning – eller dellösning – genom att se till att på ett lugnt sätt inspirera personen att berätta historien både en och två gånger, kanske rent av på olika sätt och att berättaren genom detta själv funnit en väg att fortsätta på. Ibland måste man försöka få tankeknutar att lösa sig eller sådant som gör väldigt ont att prata om – men ändå ta mod till sig och åtminstone "tänka" på det riktigt ingående. Vid sådana tillfällen är det viktigt att inte lyssnaren babblar på och förstör det ömtåliga ögonblicket av absolut kontakt.

När man är så lyckligt lottad att någon får ett absolut förtroende för en för att våga berätta om de innersta tankarna, så måste man koppla bort allt annat och verkligen koncentrera sig på att lyssna!

Vad man då måste fokusera på är de små – nästan omärkliga – reaktionerna i berättarens hållning, sätt att tala och mycket mycket annat. Att förstå när innerlig närhet behövs och när man absolut ska avhålla sig ifrån det. För min del har jag flera gånger upplevt att

om man är tillräckligt observant och lyssnar inåt, så har det faktiskt hänt att det har öppnat sig en möjlighet för berättaren att börja bearbeta det svåra.

Om man är en riktigt god lyssnare, så ska man upptäcka att så småningom avtar berättarens behov av dessa samtal och det blir en annan form av samtal där det finns en hel del konstruktiva uppslag från berättaren själv. Målet är att dessa samtal ska leda till att berättaren "inte behöver" någon lyssnare längre utan börjar stå på egna ben, och då är det viktigt att man förstår att behovet har avtagit och att man kanske inte behövs längre. Kan man nå den punkten så har man faktiskt hunnit en bra bit på väg, och det gäller att man inte försöker fortsätta samtalen längre. Naturligtvis ska man inte sluta prata med personen, men man ska inte börja tala om det svåra igen utan finna andra intressanta samtalsämnen, eller vara tyst men sitta bredvid, allt efter vad man ser att berättaren vill.

Gittan

Vandra i tre dimensioner.

Vandra ...
i naturen med båda fötterna på jorden
i sällskap med någon annan
i den Andres närvaro

Vandra ...
med öppna ögon
med öppna öron
med ett mottagligt hjärta

Vandra ...
är att dröja
är att förenkla
är att låta minnena förtätas

Vandra ...
är att lösgöras och befrias
är att tystna
är att anförtro sig

Vandra ...
leder på ett självklart sätt till förundran
och tacksamhet
leder till medvetenhet om att vara
förbunden med skapelsen och Skaparen
leder till att aktivera din fantasi

Vandra ...
är att gå ner i varv
är att följa själens naturliga rytm

är att stå öppen för det som här och nu
erbjuds
...och om det under vägen blir oss givet
att kanske få erfara något av den Andre

En önskan till dig i tre dimensioner:
Frid med det som var,
Glädje med det som är,
Allt gott för framtiden,

Marijn van Zon
översatt från nederländska till svenska
av br. Bengt Wehlin ofm.

Samfundet Liberala Katolska Kyrkan
önskar alla en
Fridfull Jul och ett Gott Nytt År

Döden- en del av livet

Jag vill i Communio dela med mig av mitt föredrag jag brukar hålla! Föredraget kallar jag för "Döden- en del av livet" Jag kommer att dela med mig av mina möten på bla Skogskyrkogården i Stockholm, mina möten med döda och levande!

Fortsättning från föregående nr av Communio

Ulf G Johansson

För några år sedan hände något mycket stort, som kändes befriande och så tillfredsställande.

Historien börjar i oktober 2001 då jordfästningen av ett äkta par skulle ske i Heliga Korsets kapell på Skogskrematoriet. Det är lite extra att iordningställa för en dubbelbegravning och det är alltid något speciellt. Självklart undrar vi som jobbar vad som hänt. Det var ung man född 1970 och ung kvinna född 1966 som skulle jordfästas. Jonny var f.d. narkoman som träffat Madelaine som fått Jonny att sluta med narkotikan. Jonny och Madelaine levde ett mycket intensivt sökande liv utan droger och med stor kärlek. Dom hade två barn 7-9 år, pojkar. Nu bar det sig inte bättre att Jonny fick ett återfall och tog en överdos.

Madelaine orkade inte detta oerhörda nederlag utan tog sitt liv några dagar efter Jonny. Det finns ingen anledning att döma eller försöka förstå det oerhörda. Jonny och Madde är döda för egen hand. Maddes mor sökte upp mig för att få lägga Maddes och Jonnys vigselringar i den gemensamma urnan och vi fick en bra kontakt, jag lovade att ställa upp på urnsättningen. Dagen före satt jag och bläddrade i mina papper för att söka efter något att läsa, det finns egentligen inget som är skrivet för en dubbelbegravning. Faktum är, att jag inte behövde leta länge för att hitta vad jag sökte så fort jag läst två fina enkla dikter visste jag att det här var helt rätt. Jag behövde bara skriva om dikterna i pluralis så att det skulle passa till två personer. Den första dikten är riktad till Madde och Jonny.

Må era ögon blandas med solen.
Må era andetag sammansmältas med vindarna.
Må ert vatten blandas med oceanerna.
Må er aska bli ett med jorden.
Må ni gå till himlen eller till jorden,
vilken än er riktning är.
VEDASKRIFT

Den andra är ett svar på den första. Ett meddelande till oss som samlats vid graven.

Stå ej och gråt vid vår grav.
Vi sover ej. Vi gav oss av.

Vi är tusen vindar över sjön.
Vi är silverglittret över snön.
Vi är solsken över mogen säd.
Vi är stilla regn i höstens träd.

När du vaknar i morgonens vila,
är vi tysta fåglar som ila
i cirklande flykt över vatten.
Vi är milda stjärnor om natten.

Stå ej och sörj vid vår grav.
Vi är ej döda. Vi gav oss av.
ANONYM

När jag var färdig kom båda mammorna från var sitt håll och omfamnade mig och sa i mun på varandra att det måste var Jonny och Madde som genom dig gett oss ett tecken, det är precis Maddes och Jonnys ord, tankar och känslor. Jag tänkte :- Tack gode Gud för din vägledning.

Några ord vad jag hört om strax före döden och i dödsögonblicket.

Det finns några saker som anhöriga gärna pratar om när vi träffas. Ofta talas det om att döda gärna har ordnat en liten fest en tid innan och samlat alla sina sin vänner för att umgås.

Om det är av övertygelse att tiden håller på att rinna ut eller inte, det vet jag inte. Det är i alla fall påtagligt att det sker ofta.

Ni har säkert också hört att många talar om att dom suttit och vakat timme efter timme och till slut måste gå på toaletten eller gå och äta. När dom kommit tillbaka är den anhöriga död. Det verkar som om många döende vill bespara dödsögonblicket för de anhöriga eller är det så att jag vill vara ensam med min start på sista resan! Det är nog trots allt väldigt individuellt!

Många har naturligtvis oerhört svårt att acceptera att deras anhörigas tid är över och försöker att intala den döende och sig själva att döden inte får komma. Jag tror inte att det blir mer underlättande för den döende att kunna gå vidare om detta sker. Jag tror att det är viktigt att försöka ge den som håller

på att dö en lättare väg att vandra vidare och att vi måste acceptera den här delen av livet lika väl som när vi tar emot våra nyfödda. Det sägs att många som ligger inför döden blir oroliga för hur dom anhöriga ska klara sig och därför kämpar för att klamra sig fast vid livet. Äkta makar eller andra mycket närstående följer varandra in i döden med nära mellanrum.

Många säger att den efterlevande sörjde ihjäl sig. Det tror inte jag. Om man i hela sitt liv levt sida vid sida så är det väl inte så underligt att man vill göra det efter döden också. En änkekan sa till mig att han efter det att hans hustru dött kände hur han gradvis tappade den direkta kontakten med sin gumma, som om en båt lämnar stranden och styr rakt ut till havs för att sedan till slut försvinna över horisonten.

När ni besöker en kyrkogård nästa gång titta på gravstenarna ska ni hur ofta äkta makar följer varann med ett till två års mellanrum. Ni kan också kolla med vänner och släktingar hur ofta har det inte fötts ett barn i samband med dödsfall eller hur många gamla som dör omkring sin födelsedag eller vid jul!

Jag möter detta rätt ofta och kan inte bara vifta bort det som en tillfällighet.

I dag, när något speciellt händer i samband med begravningarna blir jag inte förvånad eller rädd. Jag tar det som ett tecken på tacksamhet eller på att den avlidne vill uppmärksamma sig själv. För en tid sedan vid en jordfästning i ett av kapellen kände jag att någon la sin hand på min axel. Naturligtvis stod det ingen där, men känslan av närvaro var stark. En vänlig klapp på axeln behöver man ibland.

Ett brev som jag fick i min hand för ca några år sedan. Brevet är skrivet av en man som hette Henry Scott Holland och han lär ha sagt till de sina: -

Läs det här brevet den dagen då jag har gått bort! Ni kommer då att kunna tackla det faktum att jag inte längre finns, åtminstone inte fysiskt närvarande bland er längre.

Forts. sid 7

Döden - en del av livet

Forts från sid 6

Döden är ingenting alls.

Jag har bara fortsatt vidare till nästa rum.

Jag är jag och du är du och vi skall förbli vad vi alltid varit för varandra.

Kalla mig vid mitt vanliga namn, tala till mig sådär som du alltid har gjort.

Förställ inte rösten, inga påtvingade miner av högtidlighet och sorg.

Sluta inte skratta åt våra gemensamma små skämt, skratta som vi alltid har gjort.

Le och tänk på mig, önska något, en önskning för min skull.

Låt alltid mitt namn finnas med er där hemma, uttala det som om ingenting hänt, sorglöst, utan spår av skuggor.

Livet går vidare med samma innerbörd som tidigare. Det går vidare. Livet är en obruten kedja.

Att jag försvunnit utom synhåll innebär inte att jag försvunnit ur era sinnen.

Jag väntar på er, under ett intervall, någonstans väldigt nära.

Allt är väl!

Dom här små händelserna visar vikten att öppna sina sinnen för "The Spirit". Jag använder det amerikanska ordet. Jag upplever att det ordet har mer bredd och djup än vårt ande. Det är ingen tvekan om att vi tappat The Spirit i mångt och mycket.

Hoppas att det är några som vill höra av sig om dessa historier från mitt arbete i det dagliga livet!

DEN DÖENDE MÄNNISKANS RÄTTIGHETER

FN:s artiklar från 1975

1. Jag har rätt att bli behandlad som en levande människa fram till min död.
2. Jag har rätt att upprätthålla hoppet oavsett om målet för detta ändrar sig.
3. Jag har rätt till vård och omsorg från dem som upprätthåller mitt hopp även om det förändrar sig.
4. Jag har rätt att ge uttryck för mina känslor om min förestående död på mitt eget sätt.
5. Jag har rätt att delta i avgöranden som gäller min egen vård.
6. Jag har rätt att förvänta fortsatt medicinsk behandling och vård även om målet inte längre är bot utan välbefinnande.
7. Jag har rätt att inte dö ensam.
8. Jag har rätt att vara fri från smärta.
9. Jag har rätt att få ärliga svar på mina frågor.
10. Jag har rätt att inte bli förd bakom ljuset.
11. Jag har rätt att få hjälp av och för min familj att acceptera min död.
12. Jag har rätt att få dö i frid och med värdighet.
13. Jag har rätt att få behålla min individualitet och inte fördömas för mina avgöranden om de går emot andras uppfattningar.
14. Jag har rätt att samtala om och ge uttryck för mina religiösa och/eller andliga upplevelser oavsett vad de betyder för andra.
15. Jag har rätt att förvänta att den mänskliga kroppens okränkbarhet respekteras efter döden.
16. Jag har rätt att bli vårdad av omsorgsfulla, medkännande, kunniga människor som försöker förstå mina behov och som upplever det givande att hjälpa mig möta min död.

Vi har två böcker att lotta ut! Böckerna är skrivna av Rune Nilsson och heter "Döden en del av livet"! Rune Nilsson har skrivit mer än 50 böcker och har jobbat inom folkbildning och varit rektor på Tollare folkhögskola! Göte Vestlund, hedersdoktor vid Linköpings universitet säger i förordet till boken. " I vår kultur gömmer vi döden i tystnad. Vi gör det för därför att vi känner rädsla eller skräck inför det oundgängliga ödet och vi talar sällan med andra om det. Rune Nilsson hjälper oss med sin finstämda och lättillgängliga bok att eftersträva den öppenhet vi behöver.

För få den här boken hade vi tänkt att just du skulle kunna beskriva varför just du skulle vilja ha en bok som handlar om döden. En bok som tar upp det praktiska som man ska tänka på för att underlätta vår bortgång. En bok som handlar om tröst i närheten av döden, ja ibland rentav kåserande i sin pragmatiska syn på livets mest oundvikliga händelse! Skriv eller mejla till Communios redaktion, se sista sidan.

LIBERALA KATOLSKA KYRKAN

Biskopsämbetet: Regionalbiskop Sten-Bertil Jakobson, Solrosgatan 16, 722 45 Västerås,
tel 021-33 34 70, mob 070-536 65 37, e-post regionary@lkk.se

STOCKHOLM

S:t Mikael och Alla Änglars Församling.
S:t Mikael Domkyrka, Flottbrovägen
5, St Essingen, 112 64 Stockholm, tel
08-6562665. e-post: skt.mikael@lkk.se.
Pg 5 58 95-7.

Ansvarig församlingspräst:
Biskop Evert Sundien, Hagagatan 37,
113 47 Stockholm, tel 08-33 20 06, mob
070-660 42 69

GÖTEBORG

Kontaktperson: Mikael Hallgren,
Sandbäcksgatan 2, 431 33 Mölndal,
tel 0730-366 861.

NORRKÖPING

S:t Franciskus kyrkogrupp.
c/o Marianne Andersson-Söderström
Hörngatan 16 A, 602 34 Norrköping
tel 011-16 10 81

VÄSTERÅS

Maria församling.
Ansvarig församlingspräst biskop Sten-
Bertil Jakobson, Solrosgatan 16, 722 45
Västerås, tel 021-33 34 70.
Bankgiro 5604-2500

AVESTA

S:t Staffans kyrkogrupp.
Se Stockholm

UPPSALA

Maria församling.
Kontaktperson Gudrun Fleetwood,
018-53 01 20, Pg 442 00 00-4.

LUND

S:t Rafaels Kyrkogrupp
c/o Stefan Brauer, Östen Undéns gata 5
227 62 Lund, 046-288 48 77

OTTERBÄCKEN

S:t Rafaels kyrkogrupp
c/o Carina Carlström, Amnevägen 34,
547 72 Otterbäcken, tel 0551-224 80

SAMFUNDET LIBERALA KATOLSKA KYRKAN I SVERIGE

Ordf. Nappe Holmström Björnhus,
Furustigen 3, 133 34 Saltsjöbaden, tel
08-717 26 99, Pg 216 28-3

LKK INTERNATIONELLT

The Liberal Catholic Church
27 Old Gloucester St
London WC1N 3XX
United Kingdom
e-mail: LCC@kingsgarden.org

Presiding bishop Maurice Warnon

Hemsida:
<http://kingsgarden.org/LCC>

Information om kyrkan och
församlingarnas verksamhet kan du
få på Internet:

www.lkk.se

Communio är organ för den svenska
grenen av Liberala Katolska Kyrkan
och utkommer med fyra nummer per
år. Prenumeration sker enklast
genom att sätta in 100 kronor på
plusgiro 88 82 44-1, COMMUNIO.

Ansvarig utgivare:
Sten-Bertil Jakobson, tel 021-33 34 70.

Redaktion:
Krister Fast tel 08-724 83 28
Rose-Marie Johansson tel 018-55 01
91
Carina Carlström 0551-22 480

Redaktion och expedition:
Solrosgatan 16, 722 45 Västerås.
E-post: communio@lkk.se

Tryck: JUSTNU-tryck, Västerås.
ISSN 0345-2018.

*Tankefrihet och rätt att ge uttryck
för den är en fundamental princip i
LKK. Kyrkan själv är inte ansvarig
för gjorda påståenden eller uttryckta
uppfattningar i denna tidning, bara
när de är betecknade "officiellt".*

Sista manusdag för nr 1-2011 är
den 28 februari 2011.

Aktuell LKK-litteratur

Liturgi 3:e upplagan.....	135 kronor
Psalmbok.....	55 kronor
LKK:s egna särpsalmer samt liturgiska psalmer och gradualer som ingår i kyrkans liturgi	
Principförklaring och kort lärosammanfattning.....	20 kronor
99 frågor och svar om Liberala Katolska Kyrkan	50 kronor
Kristen Gnosis.....	160 kronor

All försäljning sker mot förskottsbetalning till COMMUNIO pg 88 82 44-1
portofritt! Upplysningar genom Rose-Marie Johansson, Täljstenvägen
11G, 75240 Uppsala, tel.018-550191

Den Kyrkliga Klädedräkten

Forts från sid 4

både till sitt användnings-område och
differentierats för att vara ett synligt
tecken på bärarens rang och funktion.

I nästa artikel kommer jag att gå in på
de ofta färggranna liturgiska över-
plaggen och ämbetsstecken som man
kan se när man deltar i en gudstjänst.

Krister Fast

Har Du förnyat din prenumeration på Communio?

Tidningen kommer ut med 4 nr per år.

Prenumerera gör du lättast genom att sätta in prenumerationsavgiften 100:- på plusgiro 88 82 44-1.

Läsare bosatta utanför Sverige kan endast erhålla Communio via e-post - gratis. Pren. på communio@lkk.se

För medlemmar i nedanstående församlingar ingår Communio i medlemsavgiften:

S:Mikaels församling

Maria församling i Västerås